

Selective Attention

Johannes 9:1-41

Ds. Ilonka Terlouw | Bevestiging nieuwe ambtdragers | 16 mei 2016, Tollebeek

1. Intro: Selective attention test

Straks ziet u een filmpje. Het is dit keer niet een heel mooi of spannend filmpje. Het is een oud filmpje dat gebruikt is voor een wetenschappelijk onderzoek in de jaren 90 en dat sindsdien heel bekend is geworden.

U ziet straks een aantal mensen een basketbal overspelen. De helft van de mensen draagt een zwart t-shirt, de andere helft een wit t-shirt. Aan jullie de opdracht om te tellen hoe vaak de mensen met de witte t-shirts, dus hoe vaak het *witte team*, de basketbal naar elkaar toe overspeelt. Dat lijkt misschien een makkelijke opdracht, maar in de praktijk is dat toch nog lastiger dan u misschien denkt.

Dus: Hoe vaak spelen de spelers met het wit t-shirt aan de bal over aan elkaar?

Doe u best. Het filmpje duurt maar kort en het overgooien gaat direct van start.

<https://youtu.be/vJG698U2Mvo>

Hoeveel keer heeft u geteld?

Het correcte antwoord is 15.

Heeft u ook een gorilla gezien?

Uit het oorspronkelijke experiment dat werd uitgevoerd in 1999, bleek dat ongeveer de helft van de mensen die dit filmpje zien, de gorilla *niet* zien! De helft van de mensen ziet de gorilla niet!

Dat kun je je toch niet voorstellen! Dat je zoiets opvallends, dat plaatsvindt recht voor je ogen, terwijl je ernaar kijkt, niet ziet! Maar zo gaat het in de praktijk wel. Natuurlijk komt dat ook door de opdracht die je als kijker krijgt om op de mensen in witte T-shirts te letten. Natuurlijk. Daardoor ben je op het ene gericht, en mis je het andere.

Maar zo gaat het in het leven vaak. Door je opvoeding, je overtuigingen, je meningen – al dat soort dingen sturen wat je ziet. En het kan zomaar gebeuren, dat je andere dingen daardoor juist *niet* ziet. **Je hebt allemaal zo je blinde vlekken.** En vaak heb je dat zelf niet eens door.

2. Wat zie jij? Heb jij oog voor Gods werk door Jezus?

Vanochtend hebben we een verhaal uit de Bijbel gelezen dat ook gaat over ‘zien’.

De geschiedenis in Johannes 9 gaat allereerst over ‘zien’ in de heel letterlijke betekenis van het woord. Het gaat namelijk over een blinde man die door een wonder van Jezus weer kan zien. Jezus zegt: ‘Ik ben het licht voor de wereld’ en hij brengt licht in de ogen en het leven van deze man. Maar dat is niet het hele verhaal. Nee, er is meer aan de hand.

Dit wonder dat Jezus doet, vormt een soort van experiment, waarmee Jezus de mensen test om te kijken *wat zij zien*. Wat zien de mensen? Zien zij alles wat er gebeurt of hebben zij bepaalde blinde vlekken? Zien ze Jezus ook? Zien ze wie Hij is? Of hebben ze geen oog voor het werk dat God in het leven van die blindgeboren man? En waardoor komt dat dan?

Vanochtend gaat het om dat soort vragen:

Wat stuurt ons kijken wat betreft het geloof?

Waar ben jij op gericht? En zou het kunnen dat jij ook dingen niet ziet, terwijl ze recht voor je ogen gebeuren?

3. Buren en bekenden

Als eerste lezen we in deze geschiedenis, nadat het wonder heeft plaatsgevonden, over de buren en bekenden van de blindgeboren man.

En er gebeurt gelijk iets frappants. De mensen herkennen hem niet meer! En let wel, dat zijn niet zomaar willekeurig wat mensen. Nee, het gaat om zijn buren en bekenden die hem niet meer herkennen! Een aantal van hen herkent hem wel, maar een heel groot deel van zijn buren en bekenden ook hem niet. Ze ontkennen zelfs ronduit dat hij het is, en zeggen vol overtuiging: 'Nee hoor, dit is een andere man. Hij lijkt het er misschien op, maar dit is hem niet.'

Hoe kan dat nou? Hij staat recht voor hun neus, en toch zien ze niet dat hij het is.

Ik heb het eens meegemaakt, dat ik in Huizen – waar ik toch geboren en getogen ben - niet herkend werd. Ik had een vrije zondagmorgen en hoefde zelf niet te preken, dus ging ik gewoon als kerkganger naar de kerk, en wel naar de kerk waar ik zelf al jaren voorga. Bij het koffiedrinken na afloop kwam er iemand van de kerkenraad, die ik wel kende, naar me toe. Maar tot mijn verbazing(!) stak die persoon de hand naar

me uit, schudde me de hand en zei: ‘Welkom in onze kerk, mevrouw, bent u hier voor het eerst? Hoe vond u het?’

Ik wist even niet zo goed hoe ik moest reageren, dat begrijpt u wel. In mijn spijkerbroek en makkelijke truitje, had deze ouderling mij deze ochtend net even niet herkend. In zijn beleving was ds. Terlouw een vrouw met een mantelpakje en hakken aan! En dat was ik dus niet.

Iets soortgelijks gebeurt er in Johannes 9. De mensen kennen de man alleen maar als ‘die bedelaar,’ of ‘die blinde’. Nu hij fier en rechtop voor hun staat en kan zien, klopt dat eenvoudigweg niet bij het beeld dat ze van deze man hebben. Nee, dit is hem dus niet, zeggen ze zelfverzekerd. Deze burens en bekenden hebben **de man zo sterk vereenzelvigd met zijn blindheid**, dat ze hem niet meer herkennen als dat kenmerk wegvalt.

Daarmee doen ze die man tekort. Jazeker. Maar daarmee lopen ze zelf ook heel veel moois mis. Ze missen het wonder van de genezing van deze man. Het gebeurt recht voor hun ogen, maar ze zien het eenvoudigweg niet. **Door hun beperkte beeldvorming en stigmatisering van deze blinde man, zijn deze burens blind geworden** voor het werk dat God zojuist in het leven van deze man heeft gedaan!

4. Jouw beeldvorming van anderen

Dat is het eerste, wat dit wonderteken van Jezus, dit experiment van Jezus uit Johannes 9, ons leert: Het beeld dat jij van iemand hebt, stuurt wat je ziet én wat je niet ziet.

Zodra we iemand ontmoeten plakken we in gedachten, vaak al binnen enkele seconden, een stickertje op die persoon. We labelen iemand als: ‘die lange persoon die altijd links voor in de kerk zit’ of als ‘dat jonge meisje met dat apart geverfde

haar.’ **We duwen mensen in een bepaald hoekje.** We denken alleen maar ‘dat is die persoon die altijd zoveel praat en het altijd zo goed weet’ of dat is ‘die vrouw die maar in herhaling blijft vallen.’ Hoe vaak gebeurt het niet dat wij ons letterlijk blindstaren op een bepaald uiterlijk kenmerk of een bepaalde karaktereigenschap van iemand, waardoor je geen oog meer hebt voor de *mens* die schuilgaat achter dat ene kenmerk.

Deze geschiedenis laat ons zien, **dat je daardoor óók blind kan worden voor het werk dat God doet in het leven van die persoon.** God wil iets van zichzelf laten zien door het leven van de mensen om je heen, zoals hij iets van zichzelf wilde laten zien door het leven van deze blindgeboren man heen. Maar als jij niet openstaat voor de mensen om je heen, zie je ook Gods aanwezigheid in het leven van die persoon niet.

Jouw beeldvorming van de mensen om je heen, doet ertoe in het geloof. Openstaan voor de mensen om je heen, hen zien, is een voorwaarde om God te kunnen zien.

4. De Farizeeën

Ten tweede. Niet alleen je eigen beperkte beeldvorming van mensen om je heen kan een blokkade vormen om God te zien. Nee, er is nog iets, waardoor je God in dit leven soms niet ziet. En dat is je geloof. Ja, u hoort me goed. **Je geloof in God kan een reden zijn waardoor je het werk van God in deze wereld niet opmerkt.** We stoppen niet alleen mensen in een hokje, **we duwen God ook vaak in een hokje**, in ons eigen hokje – dan wel te verstaan.

Zo gaat het met de Farizeeën in dit verhaal. Dat is de tweede groep mensen die aan het woord komt. Farizeeërs waren gelovige mensen, die vaak erg hun best deden voor het geloof en er in de praktijk ook naar probeerden te leven. Maar hun geloof is ook een geloof dat behoorlijk dichtgetimmerd is met bepaalde ideeën en regeltjes.

Zo vonden zij de Sabbatsheiliging heel belangrijk. Je kunt dat vergelijken met de zondagsheiliging zoals veel kerken in Nederland die in meer of mindere mate kennen. Er waren maar liefst 613 voorschriften over wat wel en niet mocht op de Sabbat. Zij waren er zó op gefocust dat iedereen zich daaraan moest houden, dat ze nergens anders oog voor hadden. De wet van Mozes, dáár waren ze op gefocust, niet op God zelf.

Trouwens, zo'n wonder paste ook helemaal niet bij het beeld dat zij van God hadden. Dat die man blind was, werd gezien als terechte straf van God. Hij of zijn ouders zullen wel iets fout hebben gedaan. Binnen zo'n Godsbeeld, is niet zoveel ruimte voor een God die een blindgeborene geneest.

Ziet je wat er gebeurt? Juist hun geloof *in* God maakt de Farizeeën ook blind *voor* God. Hun beeldvorming van God stuurt wat zij zien van God. En dat is bar weinig. Hún God geneest geen blindgeborenen en al helemaal niet op een Sabbat. Daardoor zien ze God niet staan, zelfs al staat hij in de persoon van Jezus recht voor hun ogen! Hun geloof is een blokkade om God te zien!

5. Jouw beeld van God

Dat is de tweede les van dit verhaal. Je beeldvorming van God, je geloof, stuurt wat je ziet van God én wat je niet ziet. Dat is een nogal confronterende conclusie.

Kan het zo zijn, dat jouw geloof en jouw geloofsovertuigingen een blokkade vormen waardoor je God juist *niet* opmerkt in dit leven? Kan het zo zijn, dat je te sterk hangt aan bepaalde regeltjes in de kerk of dat je jouw mening over wie God is als 'de enige waarheid' ziet, dat je je daardoor juist afsluit voor God?

Over het algemeen zijn we er heel goed in om dat soort beperkte Godsbeelden bij anderen aan te wijzen. De één vinden we te streng in het geloof, de ander te licht, die

te krampachtig, en weer een ander vinden we te kinderlijk. Maar de vraag wordt vanochtend niet aan een ander gesteld, maar aan jou. Hoe zit dat nu bij jezelf?

Zijn er bij jou regeltjes, zoals die zondagsheiliging bijvoorbeeld, waar je je zo op blindstaart, dat je niet meer openstaat voor het werk dat God in het leven van mensen doet.

Hoe zit dat met jou?

Sta jij écht open voor God? Of mag God alleen maar zijn werk doen op jouw voorwaarden?

6. Geroepen je open te stellen voor God en je naaste

Je beeldvorming van mensen om je heen en je beeldvorming van God, beide sturen dat wat je ziet van Gods werk in de wereld om je heen. Beide kunnen ook een blokkade vormen, waardoor je God niet ziet. Waardoor je de bijzondere dingen die God in de levens van de mensen om je heen doet niet opmerkt.

Hoe kijk jij naar mensen?

Hoe kijk jij naar God?

Vanochtend stelt dit Bijbelverhaal ons de vraag:

Sta jij open voor de mensen om je heen?

Sta jij open voor God?

En vanochtend stel ik die vragen in het bijzonder aan onze nieuwe ambtsdragers.

Staan jullie open voor God en voor de mensen om je heen?

Dat gaat niet vanzelf. Daar moet je soms bewust moeite voor doen. Je moet bereid zijn om je eigen beperkte visie en mening open te zetten voor nieuwe inzichten. En dat

valt niet altijd mee.

Weet u wat erg kan helpen? Hoe doorbreek je nou je eigen beeldvorming? Hoe stap je over je eigen beperkingen heen?

Door te zien op Jezus.

Kijk maar, bij alles wat je doet en vindt, naar Jezus.

Want een focus op Jezus, je aandacht richten op Jezus, is het enige wat je blikveld nooit kleiner maakt, maar juist altijd zal verruimen. Als je ziet óp Jezus, zal ook leren zien áls Jezus en zal leren luisteren náár Jezus.

7. Zien als Jezus en luisteren naar Jezus

Als je ziet óp Jezus, zal je leren zien áls Jezus. En weet u wat Jezus ziet? Lees het eerste vers van Johannes 9 nog maar eens goed. Daar staat: Jezus zag de mens die blindgeboren was. Let goed op wat daar staat. Er staat niet: Jezus zag een blindgeborene, nee. Hij zag *een mens*, die blindgeboren was. Dat is een belangrijk verschil. Jezus ziet *een mens*. Hij ziet die mens zoals hij is, met al zijn kenmerken en mankementen, en ook zeker met zijn blindheid. Maar hij ziet niet alleen maar een blindgeborene. Hij ziet meer. Jezus zag een mens. Jezus had oog voor hém. En dat zet hem ertoe aan in actie te komen.

Leren zien als Jezus betekent dat je je richt op de persoon achter die eerste in het oog springende kenmerken. Het betekent, dat je best doet om het stickertje dat je op iemand hebt geplakt niet bepalend te laten zijn voor wie die persoon is. Het betekent dat je probeert verder te kijken dan je neus lang is. Dat je oog hebt voor de persoon die erachter schuilgaat.

Precies dat is iets wat in het pastoraat ook zo belangrijk is. Dat je je niet blindstaart

op bepaalde kenmerken van een persoon, maar dat je oog hebt voor wie die mens is. Zo hebben we daar ook met elkaar over gesproken afgelopen week. Als je op huisbezoek gaat, ga je niet langs de deur met een Bijbel in je hand om die persoon eens even te vertellen wie God is. Je gaat op bezoek met een open hart, en met de hoop dat het tijdens jullie gesprek zal komen tot een ontmoeting van mens tot mens, van hart tot hart. Daarvoor hoef je dus niet iets bijzonders te doen of te kunnen. Echt luisteren naar een ander, dat is al bijzonder genoeg op zich. Dat is zó bijzonder, het kan zomaar gebeuren, dat als je die ander ontmoet, je ook zomaar iets van God ontmoet.

Wie ziet óp Jezus, zal **leren zien áls Jezus**.

Dat verruimt je eigen beeldvorming van **mensen**.

Wie ziet óp Jezus, zal ook **leren luisteren náár Jezus**.

Dat verruimt je eigen beeldvorming van **God**.

Jezus is namelijk de enige die je een juist beeld van God kan geven. Kijk maar eens naar de discipelen. Aanvankelijk hebben zij dezelfde beperkte geloofsovertuigingen als de Farizeeërs. Zij geloven ook dat die man blind geboren is als straf voor zijn zonden. Dat was hun zo geleerd. Ze weten niet beter.

Maar zij gaan mét hun ideeën over God en de vragen die dat oproept naar Jezus toe. Ze staan ervoor open iets nieuws over God te leren. En Jezus zegt hun: jullie zitten verkeerd. Die man is niet blind als een straf voor zijn zonde. God straft die man niet, let maar eens goed op: God gaat hem juist rijkelijk zegenen.

En op het moment dat de discipelen daarvoor openstaan, komt het licht ook hún leven binnen.

8. 'Ik ben het licht'

Jezus is het licht voor deze blinde man, en laat hem zien.

Jezus is het licht voor de discipelen, en neemt hun blinde vlek en foute geloofsvoorstellingen weg. Hij laat hun zien dat God licht is, enkel licht. Er is in hem geen duisternis.

Zo wil Jezus zijn licht laten schijnen in jouw leven. Hij wil jouw blinde vlekken weg nemen. Je zicht geven op de mensen om je heen en op de God die Zijn Vader is.

Jezus vat het allemaal zo samen. Hij zegt: Ik ben het licht voor de wereld.

Als jij dat licht in je leven laat schijnen, dan word je, net als die blinde man, ziende.

Dan komt er licht je leven binnen.

En door dat licht, zul je al meer gaan zien van de mensen.

Door dat licht, zul je al meer gaan zien van God.